

CADRUL NORMATIV INTERNAȚIONAL ÎN DOMENIUL OPERAȚIILOR DE MENȚINERE A PĂCII

Petru CEBAN, student

CZU: [341.67 + 341.018]:327.57

ceban.petru92@gmail.com

Today, the term security is very complex. The international community, in particular the United Nations, is using its instruments to ensure lasting peace and the stability of international security. The research is extensive and multidimensional and is reflected in the two fundamental chapters of the thesis – Genesis, evolution and contemporary vision of peace support operations, as an element of ensuring national and international security, legal status of peacekeeping operation (PKO) completed with an interesting and very important case study, which was the first NATO intervention, as well as a cornerstone for the development of the NATO concept of peace support operations, also it was researched the route of the Republic of Moldova as a security provider in the Kosovo region.

În piramida lui Abraham Maslow referitor la ierarhia necesităților specifice omului, necesitatea securității a fost ilustrată ca fiind a doua componentă de o importanță majoră în piramidă. Noțiunea de *securitate* se suprapune cu dreptul imprescriptibil al omului la liniște și bunăstare, deoarece fără protecția acestui drept, tot ceea ce se încearcă a se construi, în acel stat, ca și sistem juridic și instituțional capătă un caracter relativ raportat la schimbările și presiunile politice, economice, militare sau de orice altă natură.

Termenul de „securitate” provine din latinescul *securitas-securitatis* și reprezintă „faptul de a fi la adăpost de orice pericol, sentimentul de siguranță pe care îl dă cuiva absența oricărui pericol” [1].

Ceea ce ține de securitatea internațională, instrumentele puse la dispoziția ONU sunt reflectate în Cap. VI, VII, VIII și XII [2].

Operațiile în sprijinul păcii (PSO – *Peace Support Operations*) sunt operații multinaționale ce sunt conduse imparțial, în sprijinul ONU ori a mandatului OSCE.

Specialiștii militari americani dau preferință pentru formula „*operații de stabilitate și sprijin*” care în contextul politico-militar actual

ar corespunde mai mult tipologiei acestor operații [3]. Tipologia cea mai bună ca structurată, ca formă și conținut, este cea adoptată de NATO care este cea mai utilizată în acest moment. În conformitate cu Directiva A.J.P. 3.4.1 *Peace Support Operations*, operațiile în sprijinul păcii [4].

În categoria acestora intră următoarele tipuri de operații: de prevenire a conflictului (*Conflict Prevention – CP*); de realizare a păcii (*Peace Making – PMO*); de menținere a păcii (*Peace Keeping – PKO*); de impunere a păcii (*Peace Enforcement – PEO*); de construire a păcii (*Peace Building – PBO*); umanitare (*Humanitarian Operation – HO*).

Menținerea păcii este o operație decisă de Națiunile Unite sau alt grup de state în scopul restaurării păcii într-o zonă de conflict, operație desfășurată de unități militare care însă nu pot utiliza forța armată în îndeplinirea sarcinilor lor [5, p.3].

Operațiile de menținere a păcii au la bază cadrul normativ internațional și cel național: Carta ONU; Mandatul; Statutul juridic al personalului și echipamentelor folosite în operațiile de menținere a păcii, care este în general consacrat într-un Acord privind statutul forțelor (SOFA); Carta Internațională a Drepturilor Omului; Dreptul internațional umanitar (IHL); Regulile de angajare (ROE), care reglementează conduita personalului și folosirea echipamentelor în operațiile de menținere a păcii; Cadrul normativ național.

Principiile operațiilor de menținere a păcii, care necesită a fi respectate pentru ca operația de menținere a păcii să aibă un succes și ca credibilitatea în ONU să fie la un nivel înalt sunt: acordul părților, imparțialitatea și neutilizarea forței cu excepția autoapărării și a apărării mandatului.

Principalii pași în formarea operațiilor de menținere a păcii sunt: consultări inițiale, evaluarea tehnică pe teren, Rezoluția Consiliului de Securitate, numirea înalților funcționari, planificarea și desfășurarea.

Operația de menținere a păcii din Kosovo își derivă mandatul din Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1244 și din anexele sale, Principiile generale privind o soluție politică la criza din Kosovo au fost adoptate la 6 mai 1999.

UNSCR 1244 prevedea prezența civilă internațională (UNMIK) cu promovarea stabilirii unei autonomii substanțiale și a autogovernării,

UNMIK a îndeplinit aceste sarcini cu un sistem de patru piloni cu ajutorul altor organizații internaționale, în special UE și OSCE. Pilonul I: Asistență umanitară, condus de Biroul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR); Pilonul II: Administrația civilă, sub Organizația Națiunilor Unite (UNMIK); Pilonul III: Democratizare și consolidarea instituțiilor, condus de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE); Pilonul IV: Reconstrucție și dezvoltare economică, administrat de Uniunea Europeană (UE) [6].

Încălări ale Drepturilor Omului în regiunea Kosovo

Traficul de ființe umane – efectele conflictului și tranziția politică care au caracterizat Europa de Sud-Est și de Est în acea perioadă, au dus la o revoltă politică, socială și culturală semnificativă.

Discriminarea economică și profesională a societății împotriva femeilor este un factor major în traficul larg de femei în fosta Iugoslavie.

Majoritatea femeilor intrau în Kosovo prin Serbia. Multe fete au declarat că au fost bătute și violate acolo ca parte a procesului de înrobire [7]. Organizația nonguvernamentală “Amnesty International” a publicat un raport cu titlul Kosovo – „Deci asta înseamnă că am drepturi?” prin care au declarat că „Kosovo a devenit o țară cu destinație mare pentru traficul de prostituție a femeilor și tinerelor, după stabilirea Misiunii Administrative Interimare a Organizației Națiunilor Unite în Kosovo (UNMIK). Baza de date a poliției [8] a prezentat în luna noiembrie 2003 următoarele profiluri ale victimelor după naționalitate – 53% din Moldova, 23% din România, 13% din Ucraina, 5% din Bulgaria, 3% din Albania, 2% regiunea Kosovo, 1% din FR [9]. Vârsta victimelor era cuprinsă între 14 ani și 30+ ani [10]. Victimele erau recrutate prin diferite metode – 79% promisiuni de muncă false, 8% răpiri, 8% aranjamente de călătorie false, 3% cerere de căsătorie falsă, 2% invitație falsă [11].

De la începutul anului 2002 până în aprilie 2004, în timpul raidurilor și verificărilor efectuate în baruri, unitatea de investigare a traficului și a prostituției a găsit 52 de militari KFOR, 3 polițiști internaționali și 8 civili internaționali care ulterior au fost predați Poliției Militare pentru investigații suplimentare și măsuri disciplinare corespunzătoare.

Odată cu aderarea Republicii Moldova la ONU în 1992, a început calea ca Republica Moldova să fie furnizor de securitate. La data de 16.03.1994 Republica Moldova a aderat la Programul Parteneriat pentru Pace, drept urmare în anul 1997 a aderat la Procesul de Planificare și Analiză (PARP) a Parteneriatului pentru Pace, sporind nivelul de interoperabilitate practică a țărilor partener, asigurării lor cu o bază metodologică în vederea identificării și evaluării forțelor și capacităților militare. În octombrie 2012, Republica Moldova a fost acceptată ca partener în cadrul Inițiativei globale pentru operații de menținere a păcii (GPOI).

La 28 mai 2013, Republica Moldova a fost acceptată ca „Partener operațional potențial”, pentru operația de menținere a păcii KFOR, din Kosovo. În temeiul art. 5 al Legii nr. 1156-XIV din 26 iulie 2000 cu privire la participarea Republicii Moldova la operațiunile internaționale de menținere a păcii, Parlamentul a aprobat participarea Republicii Moldova la operația de menținere a păcii din Kosovo, în componența Forței Multinaționale de Menținere a Păcii din Kosovo [12].

Urmare a Hotărârii Parlamentului, Guvernul Republicii Moldova a întreprins un șir de acțiuni cu privire la asigurarea măsurilor organizatorice și a condițiilor necesare pentru participarea Republicii Moldova la operațiunea internațională de menținere a păcii din Kosovo, prin adoptarea mai multor Hotărâri de Guvern și Acorduri specifice întru acest scop. La data de 08.03.2014 primul contingent al Armatei Naționale a fost detașat în teatrul de operații din Kosovo.

Concluzii generale și recomandări. Pentru ca o operație de menținere a păcii, indiferent de locație, să poată fi îndeplinită cu succes, este necesar ca o sumă de cerințe universal valabile să fie atinse. Înainte de a recomanda tratamentul „operație de menținere a păcii”, comunitatea internațională trebuie să pună corect diagnosticul unei probleme: trebuie să existe „pace” pentru că aceasta să poată fi „menținută”, toate părțile implicate fiind dornice ce înceteze lupta și să accepte rolul ONU în rezolvarea disputei. Membrii Consiliului de Securitate trebuie să cadă de acord asupra unui mandat clar și realist, menționând și rezultatul dorit.

Analizând subiectul detaliat al operațiilor de menținere a păcii, putem concluziona că actele normative pe care sunt bazate operațiile

de menținere a păcii sunt numeroase, începând de la cadrul normativ național și internațional. Putem menționa faptul că statele dezvoltate pentru reglementarea operațiilor în sprijinul păcii au o ramură distinctă de drept, și anume – Dreptul operațional.

Dreptul operațional este acel corp de legi care se ocupă cu planificarea și executarea desfășurării și angajării forțelor atât pe timp de pace, cât și în operațiile militare de luptă. Prin natura sa, transcende disciplinele juridice militare tradiționale și încorporează aspecte relevante ale dreptului internațional, dreptului penal, dreptului administrativ ș.a.

Referințe:

1. Securitate internațională și diplomatie publică/europa2020@spiruharet.ro (vizitat 29.01.2021).
2. Carta Națiunilor Unite, San Francisco, 26 iunie 1945, în vigoare 24 octombrie 1945.
3. https://www.armyacademy.ro/reviste/4_2004/a6.pdf (vizitat 27.01.2021).
4. A.J.P. 3.4.1 *Peace Support Operations*, 1998.
5. Căștile albastre. Departamentul Informării Publice al Națiunilor Unite. New York, 1985, p.3
6. UNMIK Background, <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmik/background.shtml> (Vizitat 08.02.2021).
7. UNMIK Police Annual Report 2001.
8. UNMIK Police Annual Report 2000.
9. <https://www.amnesty.org/download/Documents/96000/eur700102004en.pdf>, (vizitat 10.02.2021).
10. https://childhub.org/en/system/tdf/library/attachments/combating_human_0870.pdf?file=1&type=node&id=178 (vizitat 10.02.2021).
11. https://childhub.org/en/system/tdf/library/attachments/combating_human_0870.pdf?file=1&type=node&id=178 (vizitat 10.02.2021)
12. Hotărârea Parlamentului nr. 268 din 01.11.2013 cu privire la participarea Republicii Moldova la operațiunea internațională de menținere a păcii din Kosovo.

*Recomandat
Olga DORUL, dr., conf. univ.*